

FYLKESMANNEN I SØR - TRØNDELAG

MILJØVERNDELINGEN

RAPPORT 7 1988

VERNEPLAN IV FOR VASSDRAG

GJENNOMGANG AV VERDIER

OLDENVASSDRAGET

FAGGRUPPE:

- FISK
- KART OG DATA
- NATURVERN, FRILUFTSLIV
- VANN, AVLØP, RENOVASJON
- VILT
- VASSDRAGSFORVALTNING

TRONDHEIM JULI 1988

FORORD

På oppdrag fra Direktoratet for Naturforvaltning har Fylkesmannens Miljøvern avdeling frambrakt opplysninger om 4 vassdrag medtatt i Verneplan I og II. Dette har vært gjort som del av det forberedende arbeidet til Verneplan IV. De vassdrag som har vært vurdert er:

- Grytelva i Hitra (II 8)
- Grytdalselva i Snillfjord (121)
- Oldenvassdraget i Bjugn (II 11)
- Norddalselva i Åfjord (129)

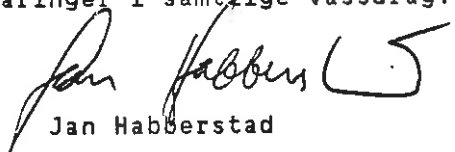
Miljøvern avdelingen har hatt det faglige ansvar for å utarbeide rapport for fagfeltene naturvern, friluftsliv, vilt og ferskvannsfisk. Opplysninger om disse forhold er samlet sammen med en generell beskrivelse av inngrep og plansituasjonen i områdene.

Rapporten er sammenstilt av vassdragsforvalter Jan Habberstad. Bidragsyttere i Miljøvern avdelingen har vært:

- Arve Fredriksen, generell beskrivelse
- Ingvar Korsen, fisk
- Ole Ketil Bøkset, vilt
- Ingrid Angell Pettersen, naturvern/friluftsliv
- Tørris Ekker, naturvern/friluftsliv

Når det gjelder geologiske forhold har Gløny Foslie ved Plan- og næringsavdelingen vært engasjert.

Det er foretatt befaringer i samtlige vassdrag.

Jan Habberstad

Vassdragsforvalter

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.0	MATERIALE	side	2
1.1	REGISTRERING OG BEFARINGER	"	2
1.2	BENYTTET LITTERATUR	"	2
2.0	NATURGRUNNLAG	"	3
2.1	BELIGGENHET	"	3
2.2	LANDSKAP	"	4
2.3	KLIMA	"	5
2.4	GEOLOGI	"	6
2.5	HYDROLOGI	"	8
2.6	VEGETASJON	"	9
2.7	DYRELIV	"	11
2.8	FISK	"	12
3.0	TEKNISKE INNGREP/PLANSITUASJONER	"	13
3.1	TEKNISKE INNGREP	"	13
3.2	PLANSITUASJONEN	"	14
4.0	VERDIVURDERING	"	15
4.1	NATURVERN	"	15
4.2	FRILUFTSLIV	"	16
4.3	VILT	"	16
4.4	FISK	"	17
	SKISSE OVER OMRÅDET	"	18

1.0 MATERIALE

1.1 REGISTRERINGER OG BEFARINGER

Det har vært foretatt befaringer til samtlige vassdrag.

Spesielle registreringer har vært foretatt av fosser og stryk i vassdraget. Her er tatt fotos og videopptak i forbindelse med utarbeidelse av Rapport 8/87 "Fosser og stryk - Forprosjekt" fra Fylkesmannens miljøvernavdeling. Registreringene av fosser og stryk er lagt inn på en egen database i Miljøvernavdelingen.

1.2 BENYTTET LITTERATUR

- Kommuneplan for Bjugn
- Cappelen bil- og turistkart
- Vernekart, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1981
- Statens kartverk M711 blad 1522 I
- EDNA- fylkesvise registreringer over verneverdige naturområder.
- Økonomisk kartverk
- Hydrografisk kart over det sydlige Norge, NVE-VU.
- DNMI's nedbørnormaler og temperaturnormaler.
- SSB's statistikk for landbrukstellinga 1979

2.0 NATURGRUNNLAG

2.1 BELIGGENHET

Oldenvassdraget renner gjennom Olden i østre del av Bjugn kommune, Sør-Trøndelag. Vassdraget tilhører region 39b: "Møre og Trøndelags kystskogsregion Fosen-Brønnøytynen". Oldelva drenerer to hovedvassdrag i øst-vest retning som løper sammen ved Hyllfossen og renner 2 km gjennom Olden til Oldfjorden. Nedbørfeltet ligger i Bjugn og Ålfjord kommuner, som har Frøya, Rissa, Roan og Ørland i Sør-Trøndelag, samt Namdalseid og Verran i Nord-Trøndelag som nabokommuner.

Det søndre vassdraget omfatter Tomasvasselva, Nyvassdelselva og Melvasselva, og er 10 km langt fra Tomasvatnet til Hyllfossen. Foruten Øvre og Nedre Tomasvatnet finner en Steinvatnet, Langtjønna, Storvatnet og Iklevatnet på denne strekningen.

Det nordre vassdraget omfatter Lonelva, Svartvasselva, Sandtjønnelva, Blåvasselva og Kvennavasselva. Langs vassdraget på 11 km ligger Lonen, Svartvasstjønna, Svartvatnet, Sandtjønna, Gammalsætervatnet, Mellomvatnet, Blåvatnet, Kvennavatnet og flere små dammer.

Nedbørfeltet er omringet av riksveg 715, 719 og 721 og kan nås fra alle kanter til fots. Fra Olden går det veg til Melvatnet og Storvatnet.

Nedbørfeltet er dekket av kartblad (M.711) 1522 I Bjugn. Økonomisk kartverk dekker søndre og vestre del av området med blad CHJ 136137. Naturvern-, friluft- og viltområder er gjengitt i Vernekart utgitt av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 1981. Berggrunnskart og kvartærgeologisk kart over området er utgitt av NGU, kartblad Trondheim. Kartmateriale i kommuneplan for Bjugn gir en god beskrivelse av naturgrunnet.

Vassdraget har et nedbørfelt på 56 km², og total lengde fra Lonen til Oldfjorden er 13 km. I arealet inngår 6 km² vannflate og om lag 2 km² myr. Nær 20 km² ligger over 300 m høyde og har lite eller ingen vegetasjon, mens produktivt skogareal utgjør 500 dekar. Jordbruksareal i drift i Olden er omtrent 700 dekar.

2.2 LANDSKAP

Landskapet inneholder markerte strøk- og tverrdaler i østre del, mens vestre del er storkupert med flere store vatn. Strøkdalene løper SV -NØ og er utviklet langs berggrunnens hovedstrøkplan (foliasjonsplan, skifrihetsplan og forkastninger). Tverrdaler er utviklet normalt på strøkretningen og skyldes forvitring av sprekker og svakhetssoner.

Flere høydepartier i øst med Oldskora, Nyvassdalsheia og Storheia som de høyeste på 4-500 m, har kupert fjellterreng. Mot vest ligger større sammenhengende skogområder langs elvene og nordover til Åfjorden. Mange små vatn og myrer ligger i hele nedbørfeltet foruten de store vatna på mer enn 1 km² langs elvene.

2.3 KLIMA

Vassdraget har et maritimt, varmtemperert regnklima med kjølige somre og milde vintre. Området har en maritimitetsgrad på 60-80 %. Hyppigste vindretning i Vallersund 10 km mot vest er Ø og ØSØ, og liten kuling eller sterkere vind forekommer i middel 94 dager hvert år.

Nedbørmålinger fra nærmeste målestasjon (Vallersund og Ørland) indikerer en normal årsnedbør på 900-1000 mm. Nedbøren er ganske jevnt fordelt over året, men med et klart maksimum i høstmånedene september - november. Antall dager med målbar nedbør er i middel 204, det er regnvær i 177 og snøvær i 54 dager.

Temperaturmålinger ved de samme stasjoner viser at normal årsnedbør trolig varierer mellom -1 og 14° C, og at de varmeste månedene juni - september har middeltemperatur på mer enn 10° C. Minimumstemperaturer lavere enn -20° C forekommer svært sjelden, mens temperatur lavere enn -15° C inntreffer hvert år.

Maksimaltemperatur over 25° C forekommer normalt hver sommer, men døgnm med minimumtemperatur over 20° C er sjeldne. Temperatur under 0° C forekommer normalt i alle måneder bortsett fra juni - september, mens temperatur under -10° C bare inntreffer i sju av årets dager.

2.4 GEOLOGI

Geologiske litteratur/kart fra området:

- Berggrunnsgeologi: Kartblad Trondheim 1:250.000 med beskrivelse, Wolff, NGU nr. 353 (1979).
- Kvartærgeologi: Fylkeskart Sør-Trøndelag 1:250.000, Reite, (under trykking).
Grusregisteret for Ørland og Bjugn kommuner, Nålsund, NGU rapp. nr. 86. 172.

Berggrunnsgeologisk beskrivelse:

Bergartene i området er sterkt omdannede sedimenter og vulkanske bergarter av prekambrisk alder (fra jordens urtid). De opptrer nå som glimmerskifer og gneisbergarter av varierende utseende og sammensetning. Strøkretningen er den samme som dominerer alle bergarter i ytre strøk i Midt-Norge, NNØ - SSV. Bergartene opptrer delvis som rygger i denne retningen. Bergartsgrensene følger i store trekk denne strøkretningen.

De indre deler av vassdraget består av glimmerskifer, nordvest for denne følger en dominerende sone med rødlig migmatittisk gneis hyppig gjennomsett av pegmatittiske årer og ganger. Videre mot nordvest følger en smal sone mørk metadioritt, før det igjen er en sone glimmerskifer ut mot Oldfjorden.

Geomorfologi:

Landskapet på Fosen er preget av strukturene i berggrunnen. Daler og vassdrag følger stort sett strøkretningen og berggrunnens tverrsprekkeretning som er mer eller mindre loddrett på strøkretningen.

Dette preger også Oldenvassdragets elveløp som i hovedsak følger tverrsprekkeretningen med enkelte strekninger som følge strøkretningen mot sørvest.

Kvartærgeologi:

Hele området var nediset under siste istid.

Den dominerende brebevegelsen i området var mot nordvest, med bare få avvik fra denne retningen. Det er ingen markerte randavsetninger i området som markerer noe stopp i isens tilbaketrekning; og lite løsmasseavsetninger.

Området var sterkt nedpresset på grunn av istyngden. Da det ble isfritt for 11-12.000 år siden, sto havet ca. 150 m. høyere enn i nåtiden.

Indre og høyereliggende strøk er dominert av lite morenemateriale og store arealer med bart fjell.

I ytre og lavereliggende strøk er det i dalførene myrlendte elvesletter og strandvaskete avsetninger over marine avsetninger.

Denne fattigdommen på løsmasser gjenspeiler seg også i at det ikke er registrert sand- eller grusforekomster i området.

Verneverdige områder og forekomster:

Området har ikke kjente geologiske forekomster eller områder som synes å ha spesielt stor verdi i naturvernsammenheng.

2.5 HYDROLOGI

Midlere vannføring for Oldnelva er beregnet til 2,0 m³/s. Det er ikke foretatt vannføringsmålinger i vassdraget, og nærmeste vannmerke er Krinsvatn i Stjørnavassdraget. På grunnlag av målinger der, anslås største og minste vannføring i et middelår til henholdsvis 21 og 0,1 m³/s.

Vatna i vassdraget har mange tilførselsbekker hvor de største er Skjervassbekken, Storvassbekken, Svartdalsbekken, Sørvassbekken og Nedre og Øvre Åltjønnbekken. Sjøene utgjør 11% av nedbørfeltet, og myrene i underkant av 4%.

De viktigste fossene i vassdraget er Hyllfossen i Oldelva, Gammelkvennfossen i Kvennavasselva, Sagfossen i Tomasvasselva og Nilsafossen i Nyvassdalselva.

2.6 VEGETASJON

Bare deler av nedslagfeltet er undersøkt. Søvassgreina, innerste del av Nyvassdalen og indre del av Oldelva fra Sandtjønna til Lonin er ikke befart.

Geologien er dominert av migmatittgneis-formasjonen som ikke gir noe videre rikt underlag for vegetasjonen. På nordsida av Oldelva noe glimmerskifer/glimmergneis, tildels noe rikere. Dessuten er løsmassene i dalgangen tildels gammel havbunn, og det er en del litt rikere myrer på dette underlaget, især i Nyvassdalen, med f.eks. breimyrull, skogmarihånd og nattfiol. Aller fremst i vassdraget er det meste av dette underlaget forlengst oppdyrket.

Ferskvannsfloraen er ikke særlig rik, og man finner typiske kystinnslag som kysttjønnaks.

Terrengtet er ellers preget av de snauskurte gneiskollene med strandflateutforming og med en sparsom og forholdsvis triviell flora og vegetasjon dominert av furu, men stedvis også med et betydelig innslag av gran.

De høyeste fjellheiene omkring dalføret er ikke befart, fjellplanten fjellsmelle er registrert i skaret Grønli fjellet - Blåvassfjellet på skiferen.

Raden av fjellkoller i glimmerskifer/glimmergneisformasjonen gir ellers god beskyttelse mot pålandsvær, med lune voksesteder spesielt nord for Oldelva med Blåvatnet og Gammelsætervatnet. Her finnes rik skog med innslag av alm og hassel og med forekomster av f.eks. sanikel, brunrot, myske og lodneperikum. Hassel ble også sagt å forekomme ved Oldsætra, og diverse små forekomster av hassel og/eller alm finnes i Sandtjønnskaret og utover mot Gammelsætervatnet.

Vikavatnet hører vel strengt tatt også til Oldenvassdraget. Vatnet er litt senket. Det ligger på kalkstein og har store bevoksninger av sjøsivaks som ellers ikke forekommer i vassdraget. For øvrig er ikke utløpet og de nederste delene av Oldelva undersøkt botanisk.

I Snøholet, øst for Skjærvatnet finnes fattige furuskoger av røsslyngblokkebærtypen. Rikere skogtyper er også godt representert. Både høgstaudegranskog, storbregnegranskog og rik sumpgranskog forekommer i tillegg til mer fattige typer som blåbærgranskog og fattig sumpgranskog. Oceaniske plantearter som bjønnekam, klokkelyng, storfrytle og heisiv er registrert i området.

2.7 DYRELIV

Det finnes flere viktige helårs lokaliteter (innbefattet spillplasser) for storfugl/orrfugl/jerpe i området. Det er registret hekking av både havørn, spurvehauk og hubro her. Hjorten har viktige trekkveier i området. I Nyvassdalen er hjortebestanden god. Deler av området fungerer som vinterområde for hjortedyr generelt, spesielt området Gammelsåtervatnet-Kvennavatnet.

Hjortestammen i Bjugn har vært i kraftig vekst de siste åra. I 1986 ble det felt 2.6 hjort pr. 10 km². Bare 31 av 123 tildelte dyr ble felt, og dette tyder på at hjorten foreløpig ikke har spesielt høy status som jaktbart vilt. Hele 87% av valdene i kommunen har mindre enn 5 dyr. Elgen er av enda mindre betydning enn hjorten som jaktressurs.

2.8 FISK

Det er gjennomført flere befaringer med kjentfolk i området. Vassdraget ble i 1980 bonitert med tanke på å øke produksjonen av laks og sjørørret. Grunnlagsmaterialet kan følgelig sies å være godt.

Naturgrunnlag

Oldenvassdraget har en rekke større og mindre vatn. De fleste har tette bestander av innlandsørret og røye som utnyttes rel. lite. Det går mye ål i vassdraget, og det er forsøksvis bygget en ålefelle i Hyllfossen, som ligger ca. 2 km fra sjøen. Fella fungerer for tiden dårlig på grunn av tekniske problemer.

Det er tidligere satt ut regnbueørret i Lonen, et vatn øverst i vassdraget. I de påfølgende år ble det fisket noe regnbueørret i Oldelva, men det foreligger ikke bevis for naturlig reproduksjon i vassdraget.

Vassdraget har en effektiv lakseførende strekning på totalt ca. 5 km. Det selges fiskekort gjennom et lokalt grunneierlag, og det tas en del smålaks. Oppfisket kvantum er ikke anført i den offentlige laksestatistikken, men det kan i gode år fiskes 500 - 1000 kg laks og sjørørret.

I hovedvassdraget går laks og sjørørret opp til Klåva, en foss som ligger ca. 2,5 - 3 km fra sjøen. Noe fisk passerer fossen, og går da ovenfor Gammelsetervatnet, ca. 3 km lenger opp i vassdraget. I Melvasselva, et sidevassdrag til Oldelva, kan laksen gå ca. 5 km opp til Nilsafossen. Sidevassdraget opp til Søvatnet hadde tidligere sporadisk oppgang av sjørørret, men er nå ødelagt som følge av redusert vannføring (oppdrettsanlegg).

Ved rel. enkle tiltak vil det bli sikrere oppgang til Gammelsetervatnet i hovedvassdraget og opp til Nyvassdalen i Melvasselva. Totalt er potensiell strekning for naturlig lakseproduksjon i Oldenvassdraget ca. 13 km.

Det kan generelt sies at vassdraget er lite kulturpåvirket. Elva er noe påvirket fra jordbruk på de nederste 2 km, men vassdraget er ellers uten forurensningskilder. De fleste større vatn i nedbørfeltet har gamle reguleringsdammer for tømmerfløting. Disse er nå uten betydning.

3.0 TEKNISKE INNGREP / PLANSITASJONEN

3.1 TEKNISKE INNGREP

Fylkesvegen i Olden slutter ved Fossheim gård. En privat veg går 2 km mot NØ til Blåvatnet. Mot SØ til Storvatnet går også en privat veg på 2 km. Ved Oldbakken gård starter en kjerreveg til Sørvatnet. Fra Olden til Kroken i Åfjord er det vurdert vegforbindelse, men tidfestet plan foreligger ikke.

Det finnes mer enn 10 spredtbygde hytter ved Nyvassdalsvatnet, Storvatnet, Sørvatnet, Melvatnet og Blåvatnet. For øvrig er fritidsbebyggelse konsentrert til Oldmarka og tilgjengelig fra vegene. I Olden ligger omkring 10 gårdsbruk og boliger på begge sider av elva. En høgspentlinje går til transformatorstasjon ved Oldbukta. Lavspent el. og telenett er fordelt ved kabel i luft og jord.

Flere vann har gamle damanlegg i forbindelse med regulering til tømmerfløtning. Disse er ikke i bruk i dag. For å bedre adkomsten for laks og sjørret har det vært foreslått tiltak i Hyllfossen og fossen nedenfor Storvasstjøna uten at dette er gjennomført.

3.2 PLANSITUASJONEN

Kommuneplan for Bjugn redegjør godt for plansituasjonen i området. Olden omkring nedre del av Oldelva er regulert til landbruk samt ett mindre boligområde (6 boliger). Oldenmarka på 3 km² mellom Storvatnet, Sørvatnet og Gammalsætervatnet er planlagt for hyttebygging. Øst for Melvatnet er omlag 40 dekar utlagt til friareal som badeplass.

Dombeltjønn vest for Sørvatnet er registrert som verneverdig våtmarksområde i EDNA-register over verneverdige naturområder hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Hele Oldenvassdraget er registrert som høyt prioritert friluftsområde og verneverdig naturområde av Fylkesmannen.

En turkorridor fra Botngård/Tjønnsstua i retning Laugen og Åfjord passerer søndre del av nedbørsfeltet. Denne turkorridoren er ment som en del av et større turdrag som skal kunne gå gjennom flere kommuner i Fosen, "Fosen safari".

Utover det jordbruksareal som er i drift i Olden, er det aktuelt med oppdyrking av omlag 40 dekar.

I Nyvassdalen er et myrområde grøftet opp med sikte på skogplanting. Skogsveg vil bli anlagt via Sandtjønnskardet.

Et område ved Skjervatnet, Snøholet, er registrert i forbindelse med arbeidet med verneplan for barskog i Midt-Norge.

4.0 VERDIVURDERING

4.1 NATURVERN

Området er forholdsvis dårlig undersøkt både med hensyn på vegetasjon, dyreliv og generelle naturkvaliteter for øvrig. Opplysningene som presenteres er fra ulike kilder og av varierende nøyaktighetsgrad.

Nedslagsfeltet har et variert og vakkert landskap. Kvalitetene er av lokal karakter. Store deler av området er lite påvirket av menneskelig virksomhet. De gamle fløtingsdammene både i hovedvassdraget og sidevassdragene er i dag uten betydning. Deler av vassdraget er laks- og sjøørret-førende. Bestandene av ørret og røye består i hovedsak av småfallen fisk.

Innen området finnes flere truede/sårbare dyrearter, og bestanden av skogfugl kan til tider være god. Hjortestammen i deler av området er økende.

Dumbeltjønna er registrert som en rik biotop med hensyn på vegetasjon og fugleliv. i Snøholet og Nyvassdalen er det barskogsområder som er typiske for vassdraget. Det er ikke registrert områder eller forekomster i nedslagsfeltet som vurderes sikret gjennom vern etter naturvernloven. En del av kvalitetene i området er likevel av en slik karakter at de burde sikres gjennom den kommunale planleggingen. Deler av området synes å ha referanseverdi.

4.2 FRILUFTSLIV

Oldenvassdraget representerer et lettilgjengelig naturområde, med flere kvaliteter, hovedsakelig av lokal karakter. Området er omkranset av veier som ligger i gangavstand til sentrale deler av vassdraget. Fra tettstedet Olden i vest fører også et par veier inn i området, til henholdsvis Blåvatnet og Storvatnet. For øvrig er vassdraget lite påvirket av inngrep.

Området har vakkert og variert landskap. En del særlig rike områder finnes. Det er gode forhold for fiske i elva og i de mange vatna. Elva er lakseførende i nedre deler, og fisket er tilgjengelig for allmennheten. Gode bestander av hjort og skogsfugl gir opplevelsesmuligheter.

I Melvatnet finnes en fin sandstrand, og området benyttes lokalt til bading. Noen få hytter finnes i området. Det foreligger ikke opplysninger om omfanget av bruken av området.

En totalvurdering tilsier at området i noen grad har regional, men hovedsakelig lokal betydning for friluftsliv.

4.3 VILT

Det er flere viktige helårs lokaliteter for storfugl/orrfugl/jerpe i området. Det er god hjortebestand i Nyvassdalen. Deler av området fungerer som vinterområde for hjortedyrstammen som i det siste har vært i kraftig vekst.

4.4 FISK

Vassdraget er rel. uberørt og må sies å ha stor referanseverdi. Oppfisket kvantum av laks og sjøørret er i dag varierende, men med små tiltak vil den lakseførende strekningen kunne fordobles. Lokalt må Oldelva sies å ha vesentlig betydning som rekreasjonsobjekt i et område hvor det er små muligheter for laksefiske.

